

Pracovný list ku kapitole:
Obmedzenia v živote minoritného obyvateľstva

Dokument č. 1:

PREZÍDIUM KRAJINSKÉHO ÚRADU V BRATISLAVE

Čís. 38.064/1939 prez. BRATISLAVA, dňa 23. júna 1939.

Zastúpenie minoritných národností
a náboženstiev v štátnej službe.

Prílohy: 2x

Štátnemu policajnému úradu

v N i t r e.

Tamojšiemu úradu sa ukladá, aby do 3 dní dľa pripojených vzorov A a B predložil sem číselný a percentuálny výkaz o tom, ako sú jednotlivé národnosti a náboženstvá zastúpené v osobnom stave zamestnancov všetkých kategórií tamojšieho úradu. Výkazy nech sú osobitne zostavené ohľadom národnosti /soznam A/ a osobitne ohľadom náboženstva / soznam B/.

Výkazy nech sú zostavené tak, aby bolo z nich zjavné, koľko zamestnancov je v jednotlivých kategóriách a v rámci týchto v jednotlivých platových stupniciach toho alebo oného náboženstva alebo tej alebo onej národnosti.

Za krajinského prezidenta:

Dr. Koso, v. r.

Za správnosť vyhotovenia
prednosta prez. výpravne:

Dokument č. 2:

Predmet: Mestskí úradníci v Nitre – vyšetrovanie
národnosti a spol'ahlivosti

Úradný záznam.

Keď som bol u pána župana referovať o istých veciach, nariadil mi, aby som
mu zistil národnosť a spol'ahlivosť všetkých úradníkov a zamestnancov Mest-
ského úradu v Nitre.

Vec je nie súrna. Šetrenie treba previesť úplne dôverne.

17. VII. 1940.

Kompiš

Dokument č. 3:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo: 1051/1940 prez.

V y h l á š k a.

Vyhláška ministerstva vnútra číslo 129.970/IIa-1940 Sb. n., ktorou sa zakazuje židom prevádzanie živnosti hostinskej a výčapníckej, dávam v plnom znení v známost':

„Ministerstvo vnútra na základe ods. 2. § 2. zák.

čís. 190/1939 Sl. z. zakazuje všetkým židom /§ 1. Vl. nar.

čís. 63/1939 Sl. z. / prevádzať hostinské a výčapnícke koncesie /§ 22, pol. 15 živn. zákona/ a oprávnenia dosiaľ platné, vydané pred účinnosťou živnostenského zákona. /zák.

čl. XVII/1884 a zák. čl. XXV/1899./

Porušenie tohto zákazu trestajú policajné trestné súdy peňažitým trestom od 10 do 5.000 ks, prípadne zavretím od 12 hodín do 14 dní.

Tento zákaz platí odo dňa vyhlásenia.“

Upozorňujem, že dodržanie tohto zákazu bude kontrolované a prípadné priestupky prísne trestané.

Nitra, dňa 3. augusta 1940.

Dr. Ján Puchý v. r.

v zastúpení prednostu štátneho policajného úradu.

Dokument č. 4:

Ministerstvo vnútra.

Číslo 152.603/II.A - 1940. Bratislava, dňa 20. septembra 1940

V y h l á š k a

ministra vnútra zo dňa 20. septembra 1940 o zákaze rybolovu židom.

1./ Na základe odst. 2. §-u 2 zák. 190/1939 Sl. z. zakazujem židom /§ 1 vl. nar. 63/1939 Sl. z./ akýmkoľvek spôsobom loviť ryby a im vydávať rybárske lístky.

2./ Židia /§ 1 vl. nar. číslo 63/1939 Sl. z./, ktorí sú majiteľmi rybárskych lístkov sú povinní tieto odovzdať na okresnom /štátno-policajnóm/úrade do 8 dní odo dňa vyhlásenia tohto nariadenia.

3./ Židia, ktorí sa v deň vyhlásenia tohto nariadenia zdržujú mimo územia Slovenskej republiky - majú splniť povinnosť podľa odst. 3 do 8 dní po svojom návrate z cudziny.

Odovzdanie podľa odst. 2 - 3 má sa stať na úrade, príslušnom podľa bydliska - u osôb, ktoré nemajú bydliska, na úrade príslušnom podľa miesta pobytu.

Prestúpenie tohto nariadenia trestajú policajné trestné súdy peňažitým trestom od 10 do 5.000 ks, prípadne zavretím od 12 hodín do 14 dní.

Toto nariadenie vstupuje ihneď v platnosť.

Na stráž.

Za ministra: Dr. Galváneš v. r.

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo: 1310/1940 prez.

Predmet: Zákaz rybolovu židom.

Vyhlasujem s tým, že rybárske lístky majú byť odovzdávané u štátneho policajného úradu v Nitre, prízemie číslo dverí 13.

Nitra, dňa 23. septembra 1940.

Na stráž.

Dr. Ján Kompiš v. r.
policajný radca

Dokument č. 5:

Ministerstvo vnútra.

Číslo: 157.730/II a - 1940.

Predmet: Motorové vozidlá Židov - zákaz
predaja bez súhlasu ministerstva
vnútra.

V y h l á š k a .

Na základe odst. 2. §-u 2. zák. 190/1939 Sl. z. zakazujem Židom /§ 1. vl. nar. č. 63/1939 Sl. z. a §-u 9 zák. č. 113/1940 Sl. z./, aby odpredali svoje motorové vozidlá bez súhlasu ministerstva vnútra.

Prestúpenie tohto zákazu trestajú policajné trestné súdy peňažitým trestom od 10 do 5.000 Ks, prípadne zavretím od 12 hodín do 14 dní.

Žiadosti o povolenie odpredaja treba podať trojmo u okresného/ štátno-policajného/ úradu, u ktorého motorové vozidlo je zaregistrované.

Toto nariadenie vstupuje hneď v platnosť.

Na stráž.

Minister: Š. Mach v. r.

Dokument č. 6:

4/102/1040 záb.

6. septembra 1940.

Kresťanský kultúrny kruh v Bratislave /zastúpený predsedom Imrichom Mayerom, obyvateľom v Bratislave, Blahova ulica 36/ žiada o povolenie na tri ochotnícke divadelné predstavenia v maďarskej reči v Nitre vo dňoch 20. a 21. septembra 1940.

V ý m e r .

Konanie žiadaných ochotníckych divadelných predstavení na základe §-u 6 nariadenia ministerstva vnútra zo dňa 4. augusta 1901 č. 64573/1901 nepovoľujem.

D ô v o d y .

Nitra je úplne slovenské mesto, čo dokazuje i výsledok posledného sčítania ľudu zo dňa 31. decembra 1938. Usporiadanie maďarských ochotníckych divadelných predstavení v meste úplne slovenskom by nitrianske slovenské obyvateľstvo považovalo iste za pokus maďarizácie so strany žiadateľa, poťažne za provokáciu a je odôvodnená obava, že by pri žiadaných predstaveniach došlo k demonštráciám, prípadne i k porušeniu verejného poriadku a pokoja. Preto v záujme tohto verejného poriadku a pokoja nepovalil štátny policajný úrad konanie žiadaných ochotníckych divadelných predstavení.

Proti tomuto výmeru môže žiadateľ podať odvolanie na župný úrad v Nitre do 15 dní odo dňa doručenia tohto výmeru.

Obdrží: Kresťanský kultúrny kruh v Bratislave, žiadateľ K rukám jeho predsedu Imricha Mayera v Bratislave, Blahova 36.

Na stráž.

Policajný radca
Prednosta št. polic. úradu

Dokument č. 7:

Ministerstvo vnútra.

Číslo: 165-076/IIa-1940. Bratislava, dňa 8. X. 1940.

Ríšskonemecké divadlo „Württembergische Landesbühne“
pohostinský zájazd na území Slovenskej republiky.

Všetkým župným, okresným, štátopolicajným úradom a policajným
riaditeľstvám.

Z poverenia ríšskonemeckého ministerstva propagandy usporiada
ríšskonemecké divadlo „Württembergische Landesbühne“, pohos-
tinský zájazd na území Slovenskej republiky a navštevuje tie-
to mestá,

Bratislava,	Levoča
Trnava,	Smolník,
Trenčín,	Dobšiná,
Žilina,	Zvolen,
Ružomberok,	Kremnica,
Poprad	Handlová
Kežmarok	Nem. Pravno

a Nitra.

Z neznámych príčin neboli cestovné pasy členov divadla slo-
venským konzulátom vo Viedni včas vrátené, tak že na zákrok
nemeckého vyslanectva v Bratislave prekročili členovia tohto
divadla hranice bez cestovných pasov. Cestovné pasy budú do-
datočne zaslané.

Žiadam preto tit. úrady o príslušné opatrenia v tom smere,
aby členom spomenutého divadla neboli robené ťažkosti.

Na stráž!

Za správnosť vyhotovenia,
Prednosta výpravne I:

Za m i n i s t r a:
Huba v. r.

Dokument č. 8:

M I N I S T E R S T V O V N Ú T R A

Čís. : 143.871/IIIc-1940.

V Bratislave dňa 9. XI. 1940

Predmet: Zobor Sport Egyesület: Športový
spolok „Zobor“ v Hrnčiarovciach
pri Nitre, neschválenie stanov.

Príloha: 6

Pánu

Ladislavovi Czakovi, predsedovi spolku Zobor
Sport Egyesület: Športový spolok „Zobor“ v
Hrnčiarovciach pri Nitre,

v H r n č i a r o v c i a c h .

- - - - -

Okres Nitra.

Stanovy spolku „Zobor Sport Egyesület - Športový spolok Zobor so sídlom v Hrnčiarovciach“ v známosť neberiem a činnosť tohto spolku nepripúšťam, z týchto dôvodov:

1./ Zo stanov nie je zrejmá národnostná povaha spolku. Podľa § 2 stanov má spolok rokovaciu jednáciu reč maďarskú, z čoho možno usudzovať, že ide o spolok maďarskej národnosti. Avšak podľa § 5 stanov členstvo nie je obmedzené na určitú národnosť a teda členmi môžu byť osoby bez rozdielu národnosti, teda aj osoby národnosti slovenskej.

Ak podľa § 5 nejde o spolok národnostný a členmi môžu byť aj osoby národnosti slovenskej a to bez obmedzenia čo do ich početnosti, nie je tu dôvod, aby jednacou rokovacou rečou spolku bola reč maďarská, lebo by mohla nastať taká situácia, že by spolok s väčšinou Slovákov nemal rokovacou rečou reč štátnu, čo by porušovalo verejný pokoj a poriadok ako aj verejný záujem a zriadenie tohto spolku, ako spolku športového odporovalo by ustanoveniu § 25 zákona zo dňa 4. júla 1940, č. 166 Sl. z., podľa ktorého „okrem Hlinkovej gardy a Hlinkovej mládeže“ zakázané je tvoriť iné spolky pre občanov slovenskej národnosti na ciele, uvedené v prvom a druhom diele tohto zákona, t. j. tiež na ciele športové a telovýchovné.

Ak spolok chce byť spolkom národnostným, maďarským, ako by sa dalo usudzovať z ustanovenia § 3 stanov, podľa ktorého jednacou /rokovacou/ rečou je reč maďarská, odporuje to ustanoveniu ods. 2. bodu II. prílohy k nariadeniu býv. uh. min. vnútra zo dňa 2. V. 1875, čís. 1508 B. M., podľa ktorého

národnostné spolky môžu sa zakladať len ako literárne a vzdelávateľné, pod pojem ktorých predmetný spolok subsumovať nemožno, keďže podľa § 3 stanov chce byť len spolkom športovým.

Okrem toho podľa § 93 a 95 ústavného zákona zo dňa 21. júla 1939, čís. 185 Sl. z. môžu sa organizovať iba kultúrne a politicky a to natoľko, nakoľko také isté práva v skutočnosti požíva i slovenská menšina na území materského štátu príslušnej národnostnej skupiny. Túto skutočnosť proponenti nepreukázali ani nie je všeobecne známa.

2./ Stanovy obsahujú rozpor v § 3 a 4. Podľa § 3 „je účelom spolku pestovanie športu a to football a iné športové odvetvia“. Avšak podľa § 4 chce spolok svojho cieľa dosiahnuť tiež poriadaním zábav, divadelných prednášok a slávností.

3./ Ustanovenie § 17, posledný odsek, podľa ktorého v prípade úradného rozpustenia spolku darcovia majú právo späť požadovať vecné dary, pokiaľ by týmto právne záväzky spolku dotknuté neboli, je protiprávne a preto neprípustné, najmä v prípadoch darovania bezvýhradného.

4./ Stanovy obsahujú mnoho jazykových chýb, ako je čiastočne v jednom rovnopise červene označené.

Toto rozhodnutie je konečné.

Prílohy podania vraciam až na jeden rovnopis stanov, ktorý bol ponechaný v tunajších spisoch.

Na stráž!

Z a m i n i s t r a:
Dr. Rusnák v. r.

Dokument č. 9:

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA
A NÁRODNEJ OSVETY
V BRATISLAVE

V Bratislave dňa 7. apríla 1941.

Č. j. 130.417/40-V.

Pri odpovedi uveďte vždy presne horejšie číslo!
O každej veci píšete zvlášť!

Predmet: Nitra reformovaný cirkevný misijný
sbor-pomery.

Odpoveď k čís..... zo dňa.....

Prílohy.....

D ô v e r n é!

- - - - -

Okresnému úradu

v N i t r e.

- - - - -

Dľa štatistických dát zaslaných svojho času Ministerstvu vnútra má reformovaný cirkevný sbor misijný v Nitre asi 224 veriacich, z ktorých je 79 v meste Nitre, ostatných 145 je mimo.

Títo sú dľa informácie tunajšieho úradu približne v jednej tretine Slováci. V tamojších štatistických dátach národnostné rozvrstvenie uvedené nebolo. Bohoslužobný jazyk tohto cirkevného sboru je dňa tunajšej informácie maďarský. Duchovným tohto cirkevného sboru je Ladislav Sedivý, ktorý je národnosti maďarskej a štátny jazyk neovláda.

Žiadam, aby uvedené dáta boli prekontrolované a jestli nezodpovedajú skutkovému stavu aj v podrobnostiach opravené a doplnené.

Pri tom nech bude podaná zpráva o jeho majetkových a rodinných pomeroch, politickej a občianskej zachovalosti. Menovaný dľa tunajšej informácie nie je slovenským štátnym občanom, žiadosť ale o jeho priznanie si údajne podal.

N a s t r á ž!

Za ministra: Š. B. Šur

- - - - -

Župnému ú r a d u
v N i t r e

- - - - -

na vedomie.

N a s t r á ž!

Za ministra: nečitateľný podpis

*Vyžiadaajte si odpis zprávy
okres. nác.*

Šedivý je pôvodne Čech!
Nečitateľný podpis

Dokument č. 10:

Okresný úrad v Nitre. 16/1941

Číslo 738/1941 prez.

Nitra, reformovaný cirkevný misijný
Sbor, - p o m e r y.
K číslu: 130.417/40-V.

Ministerstvu školstva a národnej osvety,
v Bratislave.
- - - - -

Hlásim, že podľa sčítania ľudu z 15. XII. 1940 žije v Nitre 86 reformovaných /kalvínov/. Z týchto je asi 60 % slovenskej národnosti.

Bolo zistené, že z celkového počtu 86 kalvínov v Nitre 9 hovorí len po slovensky, 42 hovorí lepšie slovensky ako maďarsky, 24 hovorí lepšie maďarsky ako slovensky, 11 hovorí len maďarsky.

Duchovný tohto ref. cirk. sboru je Ladislav Šedivý, narodený [REDAKOVANÉ] vo [REDAKOVANÉ] pri Budapešti, Maďarsko,* spornej príslušnosti, farár ref. cirkve, ženatý národnosti

Čech
maďarskej, bytom v Nitre, [REDAKOVANÉ] *. Menovaný má v Nitre, [REDAKOVANÉ] *, dom a vinohrad v hodnote asi 100.000.-Ks.

Menovaný ref. farár má podanú žiadosť a priznanie slov. štátneho občianstva, ktorá však dosiaľ nebola vybavená.

Šedivý politicky nie je činný, pracuje len v ref. cirkvi vo verejnosti nevystupuje. V ohľade politickej a štátoobčianskej spoľahlivosti, proti menovanému dosiaľ neboli zistené žiadne závady.

V Nitre, dňa 3. júna 1941.

Na stráž!
Fabian v. r.
okresný náčelník.
- - - - -

K číslu: 386/II-7/ŠB/1941 prez. Š. B. Šur

Prezídium župného úradu,
v Nitre.

- - - - -

Zpravu predloženú MŠANO v odpise predostieram.

V Nitre, dňa 3. júna 1941.

Na stráž!

nečitateľný podpis
okresný náčelník

* Informácie o dátume a mieste narodenia Ladislava Šedivého boli anonymizované autormi.
ZDROJ: Štátny archív v Nitre, f. Štátny policajný úrad v Nitre, kr. 4.

ŠTÁTNY POLICAJNÝ ÚRAD V NITRE.

Číslo: 1650/1941 prez. Odpis. V NITRE dňa 22. XI. 1941.

Predmet: Soznam exponovaných Maďarov lavičiarsky Š. B. Šur
orientovaných - predloženie.

K číslu: 36.980/3 b - 1941 ÚŠB. Prísne dôverné.

Ústredňa štátnej bezpečnosti

v Bratislave.

Budova policajného riaditeľstva.

Hlásim, že v tunajšom policajnom obvode nebývajú nateraz exponované osoby maďarskej národnosti, ktoré sú lavičiarsky orientované.

Nasledovní obyvatelia Nitry maďarskej národnosti boli do roku 1938 členmi soc. demokratickej strany, od 3 rokov sú však členmi maďarskej národnej strany. Sú maďarsko - šovinistického smýšľania, čakajú stále príchod Maďarov do Nitry a nenávidia všetko, čo je slovenské. Verejne sú nie činní. Sú to:

1./ Emil Macsay, narodený [REDAKOVANÉ] *, príslušný do Nitry, ženatý, rímsko katolíckeho náboženstva, kolár a stolársky majster, bytom v Nitre [REDAKOVANÉ]

2./ Andrej Lörincz, narodený [REDAKOVANÉ], okres Nitra, príslušný do Nitry, ženatý, rímsko katolík, krajčír, bytom v Nitre [REDAKOVANÉ]

3./ Ladislav Baláž, narodený [REDAKOVANÉ] príslušný tamtiež, ženatý, rímsko katolíckeho náboženstva, cukrár a obchodník, bytom v Nitre [REDAKOVANÉ]

4./ Štefan Ferenczy, narodený [REDAKOVANÉ] tamtiež príslušný, ženatý, r. k. náboženstva, kolársky majster, bytom v Nitre, [REDAKOVANÉ]

Na stráž!

Dr. Kompiš v. r.

Prezídium župného úradu
v Nitre.

Na stráž.

Odpis zprávy predkladám.
Nitra, dňa 22. XI. 1941.

Kompiš
policajný radca
prednosta št. polic. úradu.

* Údaje boli anonymizované autormi.

ZDROJ: Štátny archív v Nitre, f. Štátny policajný úrad v Nitre, kr. 4.

Dokument č. 12:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Č. 1669/1941 prez.

Predmet: Židia - odovzdanie športových
a telocvičných potrieb.

V y h l á š k a -

Vyzývam všetkých Židov a správcov židovských sdružení v Nitre, aby v smysle vyhlášky predsedu Ústredného hospodárskeho úradu zo dňa 12. novembra 1941 č. prez. 5393/1941 odovzdali ihneď denne od 14 do 17 hodiny Okresnému veliteľstvu Hlinkovej Gardy v Nitre, Hlinkov dom, I. poschodie všetky u nich vo vlastníctve, alebo držbe sa nachádzajúce, v citovanej vyhláške vymenované športové a telocvičné potreby.

Sú to najmä: bežecké tretry /klincovky/, futbalové kopačky, lyže, lyžiarske topánky, lyžiarske obleky, lopty /kožené i s dušou/, korčule, tenisové rakety, tenisové lopty, ping-pongové stoly, rakety a lopty, boxerské rukavice, činky každej váhy, volejbalové siete, kolečkové korčule a pod. ako aj všetky druhy telocvičného náradia.

Proti každému, kto predne nevyhoví tomuto vyzvaniu, po prípade pokúsi sa športové a telocvičné potreby - ktoré by mal odovzdať - voľako zašantročiť, čo najprísnejšie zakročím.

Nitra, dňa 26. novembra 1941.

Na stráž.

Dr. Kompiš v. r.
policajný radca
prednosta štátneho policajného úradu

Dokument č. 13:

M i n i s t e r s t v o v n ú t r a .

Číslo: 21_2246/1- 1942. Bratislava, dňa 31. januára 1942.

Cigáni - zákaz výčapu
alkoholických nápojov.

V y h l á š k a .

Na základe ustanovenia ods. 2, §-u 2, zák. č. 190/1939 Sl. z.
z a k a z u j e m výčap, predaj ako i podávanie alkoholických
nápojov Cigánom /vyhláška min. vnútra č. 18635-Ic/1940/.

Nezachovávanie tohto zákazu trescú okresné / štátne policajné
/ úrady peňažitým trestom od 10 do 5.000.- Ks, prípadne za-
vretím od 12 hodín do 14 dní.

Táto vyhláška platí odo dňa vyhlásenia.

Na stráž!

M i n i s t e r:
Mach v. r.

Dokument č. 14:

M I N I S T E R S T V O V N Ú T R A .

Číslo: 21-4283/1-1942. V Bratislave dňa 16. apríla 1942.
Predmet: Výčap liehových nápojov
 okrem vína a piva - zákaz.

V y h l á š k a

Ministerstva vnútra zo dňa 16. apríla 1942.
Na základe § 2., ods. 2. zákona č. 190/1939 Sl. z.

z a k a z u j e m

na území Slovenskej republiky výčap a predaj liehových nápojov okrem vína a piva od 12. hod. v sobotu do pondelka 6. hod. ráno.

Tento zákaz vzťahuje sa mimo vína a piva aj na predaj liehových nápojov v zapečatených fľašách.

Výnimku tvoria kúpeľné miesta, menovite, keď ide o zahraničných hostí.

V tom, ktorom konkrétnom prípade rozhoduje príslušný okresný úrad.

Na stráž!

M i n i s t e r :
Mach v. r.

Židia – pozor! VYHLÁŠKA.

Predseda Ústredného hospodárskeho úradu vyhláškou zo dňa 26. februára 1942, podľa §-u 207, odst. 2, nar. č. 1941 Sl. z. nariadil zaistenie Všetkých textilných odpadkov vlnených, bavlnených, ľanových a konopných ako i šatstva Židov a židovských sdružení.

Prevedením zaistenia týchto predmetov poveril podľa § 3, odst. 2, nariadenia č. 222/1940 Sl. z. Hlinkovu gardu a Freiwillige Schutzstaffel.
Na základe tohto poverenia nariaďujem:

Židia a židovské sdruzenia odovzdávajú ihneď najneskoršie však do 18. hodiny dňa 1. marca 1942 Miestnemu veliteľstvu Hlinkovej gardy v Nitre, Hlinkov dom II. poschodie, všetky textilné veci vlnené, bavlnené, ľanové a konopné (i odpadky) ako aj šatstvo (kabáty, nohavice, vesty, zimníky, jarníky sukne, blúzy, svetre, šály, vlnáky, prikrývky, látky a podobne.)

Smia si ponechať pre jednu osobu:

- a) jeden zimný kabát,
- b) jeden letný kabát (len ak nemá nepremokavý plášť),
- c) dva obleky letné,
- d) jeden oblek zimný,
- e) hodvábne dámske šatstvo,
- f) spodné prádlo,
- g) klobúky a
- h) veci zhotovené z hodvábu.

Táto vyhláška sa vzťahuje na všetkých Židov bez rozdielu na to, či má pracovné povolenie, alebo nie. Slovom každý, kto v smysle „kodexu“ (Sl. z. 198/41) je považovaný za Žida.

V Nitre dňa 1. marca 1942.

Ferd. Biščo, v. r.
Miestny veliteľ HG

Dokument č. 16:

R. K. FARSKÝ ÚRAD NITRA

č. 1445/42.

S o z n a m
Katolíckych veriacich, ktorým hrozí nebezpečenstvo
deportovania.

S t r á n s k a V a l e r i a O h r s t e i n o v á a dve
deti. Jeden chlapec a jedno dievča. Obe dietky od svoj-
ho pokrstenia vzorného chovania. Dievratko v každom nečase
aj v tých najväčších fujaviciach každé ráno o 6. hodine je
v kostole a na sv. prijímaní. Zo všetkých príznakov dá sa
usúdiť, že katolicizmus týchto je ozaj úprimný. Často sa pre-
javuje vo zbožnosti a horlivosti prvých kresťanov. Minulú so-
botu boli už odvedené do židovskej školy na deportovanie, ale
pán okresný náčelník na zakročenie farára ich prepustil.

Dr. S o m o g y i a jeho manželka. Prišli z Bratislavy. Sú
starí a nemocní oba.

J u š t o v á Alica.

N e u m a n n o v á Alica.

S i n g e r o v á O b l á t J a n k a.

V a g y o n o v á G i z e l a, stará 67 ročná chorľavá oso-
ba.

W e i s o v á R e g i n a, pokrstená roku 1939 niekoľkými
dňami po účinnosti zákona.

Michal Boleček,
farár

Otázky a úlohy:

Prečítajte si dobové dokumenty a pokúste sa odpovedať na otázky:

1. Pokúste sa vysvetliť okolnosti vzniku prvých dvoch dokumentov. Prečo vznikli? Aký zámer sledovali tvorcovia prvého dokumentu? Prečo chceli zisťovať národnostné a konfesijné zloženie úradníkov?
2. Čo bola koncesia? Prečo štátne úrady zakazovali Židom vykonávať hostinské a výčapnícke koncesie? Aká bola dobová propaganda v oblasti boja proti alkoholizmu a aká bola realita? Poznáte nejaké diela slovenskej literatúry, ktoré boli ovplyvnené stereotypným vnímaním židovskej minority?
3. Prečítajte si dokumenty č. 3, 4, 5, 12 a 15. Aké oblasti života židovských spoluobčanov ovplyvnili štátne nariadenia? Čoho všetkého sa museli vzdať a čím bol zo strany štátu odôvodnený tento postup voči minorite? Zistite, čo boli *Freiwillige Schutzstaffel* a akú činnosť na Slovensku vykonávali?
4. Prečítajte si dokumenty č. 6 a 7. Zdôvodnite odlišnosť postupu štátnych úradov voči žiadosti maďarskej a nemeckej menšiny. Čím bol spôsob komunikácie so žiadateľmi ovplyvnený?
5. Aké možnosti odvolania mali tvorcovia stanov spolku *Zobor Sport Egyesület*, ktorý sa spomína v dokumente č. 8? Kto v súčasnosti schvaľuje stanovy spolkov? Aké sú dnes možnosti odvolania sa proti rozhodnutiu úradu? Prečo neboli povolené stanovy tomuto spolku? Čo znamená, že: „*môžu sa organizovať iba kultúrne a politicky a to natolko, nakoľko také isté práva v skutočnosti požíva i slovenská menšina na území materského štátu príslušnej národnostnej skupiny...*“? Ako sa takýto prístup označoval?
6. Prečítajte si dokumenty č. 9 a 10. Pokúste sa vysvetliť, prečo sa štátne orgány zaujímali o kalvínsku cirkev? Prečo si zisťovali podrobné informácie o jej farárovi pôsobiacom v Nitre?
7. V dokumente č. 11 sa spomína Ústredňa štátnej bezpečnosti. Zistite, čo bolo úlohou tejto inštitúcie. Pokúste sa vysvetliť, prečo sa štát zaujímal o „*exponovaných Maďarov lavičiarsky orientovaných*“?
8. Čím bol zdôvodnený zákaz predaja, výčapu a podávania alkoholických nápojov obyvateľom rómskej národnosti v dokumente č. 13? Pokúste sa zistiť, aký bol postoj predstaviteľov slovenského štátu k rómskej komunite.
9. Prečítajte si dokument č. 14. Vysvetlite, prečo štát zakazoval výčap a predaj alkoholických nápojov? Spomeňte si pritom, aká bola dobová propaganda ohľadom Židov – krčmárov. Podľa dátumu zistite, v akej fáze arizácie židovského majetku bola vyhláška prijatá?
10. Koho sa farár Michal Boleček zastával v dokumente č. 16? Spomeňte si, aký postoj zaujali predstavitelia katolíckej cirkvi na Slovensku ohľadom deportácií židovských spoluobčanov?